

RODOLJUB.

Glasilno „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ in naročnikom „Slovenskega Naroda“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvo-stopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“ ali pa odboru „Slovenskega društva“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

24. številka.

V Ljubljani, dne 17. decembra 1892

II. leto.

Vabilo na naročbo.

Poldrugo leto je preteklo, odkar je prva številka „Rodoljuba“ zagledala beli dan. Tačas spoznalo je mlado „Slovensko društvo“ za potrebno, da se upré z vso silo zoper laži, katere so se jele trositi v prosti narod o brezverstvu narodne napredne stranke, in to nalogo izvrševal naj bi „Rodoljub“. Naše društvo se ni strašilo hude gmotne žrtve in ustanovilo je list, kateri naj bi našel vsled vsebine in cene svoje pot v sleherno kočjo slovensko. Visoko naj bi dvigal „Rodoljub“ sveto trobojnico slovensko in oči naj bi odpiral narodu skrajnosti in prenapetosti stranke, katera je z natolcevanjem brezverstva hotela ob veljavo spraviti v narodu slovensko naprednjaštvo, katera si je pod krinko vere želela priboriti brezmejno gospodstvo nad vsem posvet-

njaštvom. Poleg tega pa naj bi list podajal svojim bralcem temeljitega pouka v različnih strokah in poštene duševne zabave. — V koliko se je „Rodoljub“ dosihdob odzval tej svoji obljubi, to naj presodijo čestiti bralci sami, a pri tem naj ne zabijo, da z vsega spočetka ni bilo lahko naše stališče, da se nam je zapirala pot v narod s sredstvi, ne vselej poštenimi, in da se je dostikrat celó sveto mesto zlorabljal zoper nas! Marsikaka številka izgubila se je na prečuden način na potu od Ljubljane do naročnika in s hudim nasilstvom preganjal se je naš list iz slovenskih vasij. To nas sicer ne plaši, a boli nas tak boj, ker smo si v svesti, da se borimo za pošteno slovensko stvar, ker se je „Rodoljub“ v poldrugem letu svojega obstanka pošteno trudil

LISTEK.

Škrat.

Spisal J. Metov.

„Beži, beži, škrat te bo! žrebelj ti bo v oko zabil!“ Tako nekako smo klicali svojim tovarišem, kateri so se drznili pogledati v staro zapuščeno Javornikovo kovačnico, stoječo na samem zunaj trga.

In kričaje smo tekli v trg, kakor da bi jo že res za nami kuril škrat v zelenih hlačicah in rdeči čepici, kakor smo si ga predstavljali v svoji otroški domišljiji.

Minolo je nekaj let. Prišel sem z Dunaja domov na počitnice. Ogledujoč si domači kraj zapazim, da se je mnogo izpremenilo tekom petih let. Obrtnija raste kár vidno. Stare kolibe se podirajo in na njihovo mesto postavljajo podjetni — tuje velike tovarne, uporabljajoč izborna vodno silo in pridnost naših domačih pestij. —

Pot me privede iz trga. No, kje pa je Javornikova fužinica, kje oni v nebo štrleči dimnik, ona razdrapana streha, obraščena z mahom, kje je široki žleb, kjer je rastla v gostih šopih konjska meta, kje so vretena, ki so vzdigovala težko kládivo in kje je ono veliko kolo nad rakami, ki je gonilo meh? To kolo imenovali smo sploh staro brezzobo čeljust, ker mu je nedostajalo mnogo lopat.

Ta kovačnica je torej zginila in na nje mestu stoji sedaj tovarna za sukno. Voda teče pod tovarno in turbina buči mi na uho.

Tedaj sem se zopet domislil onih časov, ko smo se igrali okrog te fužine roparje in se bali pogledati v njo.

Bilo je o kresu. Martanov Tonča — sedaj že počiva nekaj let v hladni zemlji — vračal se je precej

dokazati, da je zgolj laž in obrekovanje, ako se njemu in njegovi stranki očita brezverstvo, ali pa sveti katoliški veri kvarni nazori. Mi se tudi ne borimo proti slovenski duhovščini, kateri je narod naš dolžan mnoge, premnoge hvale, pač pa se borimo proti tistim ljudem, bodisi duhovnega ali posvetnega stanu, ki so ljuliko razpora zasejali v narod. Mi smo verni katoliki in zategadelj nismo nikdar načelni nasprotniki katoliškega shoda, pač pa se nismo in ne bodemo uklanjali nekaterim sklepom tistega katoliškega shoda, ki je zatajil v bistvu star neskaljeni slovenski program, kateri je skoro na zadnje mesto ponižal narodnost. Kadar je šlo za narodne pravice, tedaj nismo gledali ne na desno in ne na levo, te svetinje branili smo proti vsakomur — to je vse naše brezverstvo!

V tem smislu deloval bode „Rodoljub“ tudi vnaprej in s to ohlubo prosi svoje čestite naročnike blagohotnega prijateljstva in podpore. Naj se ne strašijo nekrščanskega nasilstva, kakor se ga ne strašimo mi, — kajti pravična stvar končno mora zmagati. — Poleg tega obračal bo posebno pozornost na narodno gospodarske stvari ter ima pripravljenih že obilo mičnih pri-

povestij za podlistek. List izhajal bo kakor dosedaj 1. in 3. soboto vsakega meseca ter bo stal, kakor dosedaj **za celo leto 70 kr., članom „Slovenskega društva“, ki plačujejo na leto članarine 1 gld. pa se bo pošiljal tudi po novem letu brezplačno.** Za pošiljatev naročnine in članarine vporabi naj se poštna nakaznica, in sicer za naročnino z naslovom „Upravništvo Rodoljuba v Ljubljani“, za članarino pa z naslovom „Slovensko društvo v Ljubljani“. Veliko časa in truda prihranijo nam naročniki v istem kraju, ako si list naroče skupaj in pod skupnim naslovom. „Slovensko društvo“ pa še posebej prosi svoje prijatelje in somišljenike na deželi, da pridno nabirajo člane. Kolikor več podpore bo „Rodoljub“ imel, toliko lažje bo gledal, da bo ustrezal vsestranskim zahtevam, ki se morejo staviti na list, namenjen v prvi vrsti prostemu narodu.

Nadejaje se, da bo ta naš poziv našel obilo odmeva po širni slovenski domovini, želimo vsem svojim prijateljem prav od srca vesele praznike in srečno novo leto! Bog in narod!

Politični pregled.

Državni zbor odhaja danes na božične počitnice, ne da bi bil rešil državni proračun, kakor se je izprva mislilo. Kriva temu je levica, katera je delala vse mogoče ovire in tratila za prazne stvari kâr po cele dneve. Pro-

računska razprava se bode nadaljevala še le v marci prihodnjega leta, ker bodo v januarju in februarju zborovali deželni zbori. Omenili smo že zadnjič, da je levičarski poslanec Menger očital pristašem češkega dr-

vinjen od Peskarja proti domu in modroval nekako tako-le:

„Veš stara, ji porečem, veš stara, nesel sem Peskarju dve lopatici in tri pokrovke. Pa mi je dal za to nekaj desetice in polič najboljšega. Veš stara, nisem pijan — gik! — o pijan pa nisem! Tako ji porečem, pa bo mir besedij. — Če bode pa kragljala in me — no, tepla me pa že ne bo, primojduha — gik! da me ne bo — pa sežen v žep in ji podam ta-le košček — tako lepe pečenke še sam Bogek v prelazu ne jé! Pečenko ji dam, ona zasadi v njo tista dva zoba, pa bo mir besedij — gik!“

Da bi ga na mostu čez hudi jarek ne bilo groza, zapoje s tresočim glasom: „Nikdar ne bom pozabil“. Tako peva pride skoraj v trg.

„Hm, ključa nimam, grem pa skozi vrt, da mi ne bo treba stare klicati“.

Priguglje se do Javornikove kovačnice.

„No — gik! — kaj pa to? Zdi se mi, da slišim kovanje, šentaj, skozi špranje vidim ogenj. Čakaj, ti mi pa ne uideš. Da bi le mogel noter pogledati. Aha, na streho zlezem, saj se zadaj kâr tal dotiče. Ni hrasta dve uri na okrog, da ne bi bil splezal nanj, ko sem iskal ptičjega lepa, pa da bi tu gori ne prišel!“

In res! Martanov Tonča zleze na streho s tako spretnostjo, kot mlad krovec.

Martan je mislil, da zagleda v kovačnici gotovo katerega svojih tovarišev, ki uporablja ta čas, da naredi kradoma kaj záse in potem proda kmetom.

Seveda kovačnica stoji na konci trga, kdo ga bo slišal, če še prav v bližini ropoče mlin.

Toda kako se prestraši Martán zagledavši v kovačnici malega širokoplečega možička v rdeči čepici in v zeleni kratki suknji. Takó ga je groza, da mu kâr sapa zastane, Peskarjeva kapljica se mu hipoma razkadi, oči mu strmé v pridnega, strašnega kovača —

žavnega prava v eleidajstvo in da je zbornica po svoji večini izrekla grajo temu kričaču za to predrzno besedo. Za češko konservativno veleposestvo se je oglasil na to k besedi princ Schwarzenberg in izjavil, da češko plemstvo stoji trdno na stališči istega prava. V svojem govoru je poudarjal potrebo, da se izvrši narodna jednokopravnost, da se preustroji šolski zakon v smislu verske šole, da se imenuje zopet minister za češke dežele namesto odstopivšega ministra Pražaka itd. Grof Taaffe je takoj vstal in odgovarjal princu Schwarzenbergu. Ministerski predsednik pa se je skrbno izogibal državnega prava, pač pa je obljubil Čehom ministra in naglašal, da mora priti v Avstriji do rešitve jezikovnega vprašanja za vse narode, da pa še ni časa za to, ker je treba opominjati poprej stranke, naj bi premišljale to vprašanje. Obljuba Taaffejeva, da bo dal Čehom ministra, je silno razburila nemško levico; takoj je napovedala boj Taaffejevi vladi, njen zaupni minister pa, grof Kuenburg, nanznanil je, da zapusti ministerski stol. Bode li gospod grof ostal pri svojem sklepu, ne vemo, govori se pa, da pojde na daljši dopust in tako počaka, kako se razmere zaobrnejó. Grof Taaffe nerad odpusti Kuenburga, da tako še vedno ohrani most, kateri vodi do levičarjev. — V ponedeljek, v 5. dan t. m., so izročili slovenski poslanci dve interpelaciji. Prvo so stavili poslanci Šuklje, Klun, Ferjančič in tovariši na ministerskega predsednika kot voditelja ministerstva notranjih zadev in na ministra za uk in bogočastje. Ta interpelacija navaja, kako se postopa s koroškimi Slovenci, da bi ostala pri njih dosedanja jezikovna uredba šol, o kateri smo govorili nedavno v svojem listu. Dne 22. nov. je bil c. kr. okrajni glavar Celovski Mac-Nevin v Kotmarivesi ter je tu izjavil, da bode šola, kakeršne prosijo Slovenci, hrvaška, da naj gredó ti, ki zahtevajo slovensko šolo, čez Ljubelj, da niso vredni imeti otrok, da so na Štajerskem, kjer je prej služboval, prihajali iz slovenskih šol sami neumneži itd. Nasprotniki slovenske šole, čuteč se varne za hrbtom glavarjevim, pa so psovali naše z „ravbarji“, ki hoté krasti Korošcem nemški jezik. Naši ljudje so odšli ugo-

varjaje in razburjeni. Tudi deželni predsednik sam odobruje, kakor je videti, postopanje zoper Slovence. Dne 8. nov. je proti Bistriškemu zastopu in tudi ob drugih prilikah imenoval „hujskače“ one, ki se potezajo za pravice slovenskega naroda. Zato prašajo podpisanci: 1. Ali je c. kr. vlada pripravljena, preiskavati in potem primerno kaznovati postopanje c. kr. okrajnega glavarja Celovskega v Kotmarivesi? 2. Ali hoče skrbeti za to, da sklepov slovenskih občin na Koroškem glede jezikovne uredbe ljudskih šol ne bode oviralo neopravičeno postopanje vladnih uradnikov? — Druga interpelacija, katero so izročili poslanec Robič in tovariši pravosodnemu ministru, pripoveduje, da je v Svincu na Koroškem dal sodnik zapreti tožitelja Jos. Kollmanna, ker ni znal nemški. Tudi o tem nezaslišanem dogodku obvestili smo svoje čitatelje v zadnji številki „Rodoljubovi“, zato ga ne ponavljamo danes. Ker šteje sodni okraj Svinski — pravi interpelacija — 792 Slovencev, prašajo podpisanci pravosodnega ministra: 1. Ali je pripravljen preiskavati ta slučaj, ako mu ni doslej še znan? 2. Ali je pripravljen, ukreniti potrebno, da se da primerno zadoščenje slovenskemu prebivalstvu za ta nezaslišani, globoko žaléči in vznemirjajoči slučaj? 3. Ali je pripravljen skrbeti za to, da bode moglo iskati slovensko prebivalstvo, domače tudi v sodnem okraji Svinskem, pri tem sodišči pravice v svojem jeziku? — Radovedni smo, kaj bosta ministra ukrenila v ti zadevi. — Te dni se vrše na Dunaju pod predsedstvom cesarjevim velika vojaka p o s v e t o v a n j a, katerih se udeležuje mej drugimi visokimi vojaškimi dostojanstveniki tudi nadvojvoda Albrecht. — Avstrijski škofje so izdali skupen pastirski list o papeževi 50letnici, katera se slovesno praznuje prihodnje leto. — Občinski svet Praškega predkraja Vršovice na Češkem je nanznanil pristojnemu oblastvu, da s 1. januarjem prihodnjega leta ne bode več pobiral državnih davkov, ker se češki občinski svétniki ne čutijo poklicane, pobirati davke za vlado, neprijazno češkemu narodu. — Nemški odsek deželnega šolskega sveta češkega je sklenil ustanoviti v čisto češkem

Polagoma mu pride na um, da je ravno kvatrni četrtek. Ustnice se mu začno gibati: „O sveti Florijan in pa sveti Lovrenc, vidva velika pomočnika kovačev, varujta me!“

In kakor da bi mu povrnil ta vzdihljaj ves prejšnji pogum in ga branil pred škratom — saj nikdo drugi ne more biti o takem času in s takim peklenskim obrazom v kovačnici — začne zdaj bolj natančno ogledovati škrate.

„Ogenj mu šviga iz očíj, črne navzgor zavihane brke ima“, meni Martán.

„Toda hahá! sedaj išče prebijalnika, da bi prebil kopoljici uhó, pa ne ve, kje je, hahá, jaz pa vem! hi hi!“ Menda je že preglasno to govoril, kajti škrate se ozre nakrat proti lini v strehi in dela, kakor da ni videl ničesar, dalje.

„Aha našel je prebijalnik!“

Tonča ali bolje zopet vzbujena Peskarjeva kapljica postajala je vedno bolj predrzna.

„Kaj, sedaj pobira koščke železa po tleh in jih deva v široko lopato. Varil jih menda ne bó, saj ima družega železa dovolj.“

Pač, zvaril jih bo, na ogenj jih je djal.“

Nekoliko trenutkov potem vzame škrate že precej razbeljene koščke z lopato iz ognja, razkorači se široko, pogleda v lino in — tresk!

Razbeljeni kosci prileté v streho — Martán zastoče — in zdrsne iz line.

V kovačnici pa se zakrohoče škrate:

„Hudič, nekaj si dobil; če me izdaš, bom pa tudi jaz tebe. Ob službo bova obá!“

Ogenj je polagoma ugasnil. Skozi okno pa je zlezal — škrate na rake in skočil na stezó. Pri tem je nekaj zarožljalo, kot žvenket različne železnine.

mestu Plznu, kjer je le peščica Nemcev, novo meščansko šolo z nemškim učnim jezikom, dočim Slovenci v Trstu, Gorici in drugod že leta in leta zaman moledujejo pri vladi za slovenske osnovne ljudske šole! — Madjarski listi se zelo jezé na grofa Taaffeja, da se je jel približevati desnici. Bojé se, da ne bi uplivalo tudi na Ogersko, če bi se konservativcem bolj učvrstilo v Avstriji. Posebno jih je pa seveda strah, ako bi se pri nas okrepčali Slovani v toliko, da bi se upali upirati celo dualizmu (dovladju), ako bodo Madjari še nadalje zatirali Slované. Sicer je pa čisto naravno, da Madjari na vse mogoče načine podpirajo naše levičarje, ker oboje na skrivaj vodi židovstvo, katero ima od liberalizma in narodnih razporov največ dobička. — Katoliški duhovniki na Madjarskem pripravljajo velikansko agitacijo zoper civilni zakon, ki ga namerava uvesti vlada. Vodilni list katoliške stranke priporoča, naj se zbere milijon podpisov na posebno peticijo (prošnjo), v kateri bi se prosil cesar, naj ne potrdi dotičnega zakona o civilnem zakonu. Ta misel padla je na rodovitna tla. Madjarski konservativni velikaši so jo odobrili in že pričeli agitacijo, pri čemur jih duhovščina krepko podpira. Peticija bo na vsak način naredila velik vtis in napravila vladi obilo sitnostij, če že družega uspeha ne bo imela. — Danes teden je otvoril predsednik Mirko Hrvat s primeranim nagovorom novo zasedanje hrvatskega deželnega zborá ter poročal zbranim poslancem o izročitvi deželnozborske adrese (udanostnega pisma) na kralja. To poročilo je bilo vzprejeto z naudušenimi živjoklici. Vlada je predložila načrt zakona o ustanovitvi vinarske in sadjarske šole v Petrinji in o prenosovi deželnega muzeja ter deželni proračun za l. 1893. — V Srbiji traje še vedno boj mej liberalci in radikalci. Dasi je imela liberalna vlada izprva le malo pristašev, in ni bilo misliti, da bi mogla pri prihodnjih volitvah v skupščino prodreti, je sedaj že skoraj gotovo, da bodo radikalci pri teh volitvah pobiti in da si liberalna vlada zagotovi večino. Posebno je liberalce v oči bodel radikalni zastop v Belemgradu. Skovali so zoper njega nekako nezaupnico,

katero je vsled silnega pritiska podpisala večina meščanstva. Ta nezaupnica je dala vladi povod, da je razpustila po zakonu mestni zastop in razpisala nove volitve, pri katerih bodo brezdvomno zmagali liberalci. Tako so radikalci z vladinim nasilstvom izgubili še to postojanko. Vidi se pač iz tega, koliko zmore stranka, katero podpira vlada. — V Bolgariji namerava vlada izpremeniti sedanjo ustavo in se v ta namen že pogaja z narodnimi poslanci. Izprememba se tiče mej drugim nastopnih točk: 1. verske svobode kneza in njega naslednikov; ta točka določa, da morajo biti potomci kneza Koburga pravoslavne vere; 2. število poslancev naj se skrči, in sicer tako, da ne bode prišel več jeden poslanec na 10.000, ampak na 30.000 prebivalcev; 3. vlada naj bi odslej imenovala mestne župane. Mimo tega bi tudi rada odpravila določbe o svobodi tiska, dasi so te že sedaj vrlo neznatne. Jasno je, da bi vlada rada dobila še večjo oblast v svoje roke, kakor jo že ima doslej. Ministerski predsednik Stambulov vidi, da se vladi neprijazna stranka množi in krepi, in ker ga je tega strah, storil bi rad, kar mogoče, da ohrani oblast v svojih rokah. Taka se godi s samostalnostjo malih narodov; svobodo jim bodo krčili, dokler ne pridejo popolnoma v oblast zapadnikov. — Na Ruskem so razglasili oster zakon zoper oderuhe. Ta zakon določa, da je smeti največ osem in pol odstotkov jemati od sto. Tudi ako se bode zasledilo, da so obresti, katere bi bile protizakonite, kar k glavnici pripisane, se bode takisto ostro kaznovalo. Seveda se s tem zlo ne bode izkoreninilo, kakor se tudi drugod ni, koder so zakoni tudi takisto strogi. Zviti oderuhi vedó si pomagati. — Italijanski poljedelski minister je pojašnjeval v seji državnega zbora vinsko klavzulo v trgovinski pogodbi italijansko-avstrijski in izjavil, da je za Italijo jako ugodna. Svojo trditev je podkrepil minister s številkami in navel, da je Italija l. 1891. izvozila v Avstrijo vsega skupaj 15 000 hl. vina, letos pa, odkar je v veljavi vinska klavzula, torej nekaj mesecev, celih 350.000 hl. Te številke govore jasneje, kakor vse pomirljivo besedičenje, da vinska klavzula ne bo škodovala našim vinogradnikom.

„Ali se zdaj domov prihaja? Kje pa si bil? Ali je takó daleč do Peskarja? Ti ponočnjak ti! Saj pravim, pod zemljo me spraviš, ti moj Bog, preloži mi križe, ki jih imam s tem-le!“

Tako zmerjaje svojega moža prižiga stara Martanka luč.

„Hu, hú! Oh kakó bolí, kar pogledati ne morem na levo oko, húú!“

„Bog pomagaj! Kakšen pa si?“

„Tiho, tiho žena — pa moli — —“

„Ti moli, pa ne popivaj, pravim, takó dobro kašico sem ti pripravila s pljučki v obari — prav redko sem ti naredila, seveda, tebe pa ni od nobene strani — pretepal si se ali pa so te natepli — —“

„Tiho, žena, pa moli, pravim — škrat me je — —“

Obvezala mu je zelo ranjeno čelo nad levim očesom, on pa ji je povedal vse, kaj se mu je zgodilo.

„Prav ti je, to je božja kazen, pomisli, koliko si ti tam že zase naredil!“

„Krajcarji so bili pa dobri, kaj ne, ki sem jih nosil domov? Hú!“

Martanu se je rana prisadila in oslepel je na levo oko. Odslej delal je malo, kolikor se je pač dalo — no, pa saj je bil že star.

Strašno mrzla zima je nastopila. V Javornikovi fužini je kolo zamrznilo. Vsa voda ga ni premaknila. Trije kovači gredó pod rake, da bi led okrog kolesa posekali. Pri tem delu izpodrsne Rogljevemu Gašperju, pade na vreteno in se zelo poškodeuje. Umrl je še tisto dopoldne ter povedal na smrtni postelji, da je on — oslepil Martana.

Škrat je bil torej kovač Rogelj. Nam otrokom pa je seveda bolj ugajala pripovedka o škratu, ki je delal v Javornici, kakor pa žalostna povest o Martanovi nesreči.

— V severni Afriki je umrl imeniten mož, kardinal Lavigerie. Ta visoki dostojanstvenik sv. cerkve se je trudil prav posebno za misijone v Afriki in pa za to, da se zatre kupčija s sužnji. V ta namen je ustanovil posebno družbo

„Saharskih bratov“, ki so oboroženi in imajo obdelavati zemljo v puščavi Sahari ter se bojevati zoper trgovce, ki kupčujejo z ljudmi. Bati se je, da ne bi po njega smrti ta človekoljubna naprava prenehala.

Slovenske in slovanske vesti.

(Najvišje darilo.) Nj. Vel. cesar podaril je ognjegasnemu društvu v Kranjski gori za napravo gasilnega orodja vsoto 80 gld. in občini Leskovec v isto svrhu vsoto 60 gld. iz zasebne svoje blagajne.

(Z dvora.) Nj. Vel. cesarica odpeljala se je v sredo 30. m. m. zvečer z Dunaja na otok Krf. Posebni vlak južne železnice, v katerem se vozi cesarica, peljal se je dne 1. t. m. zjutraj skozi Ljubljano. Vsprejema ni bilo.

(Darilo.) Deželna vlada kranjska priznala je darilo 20 gld. Jožefu Kernu iz Olševka za njegovo pogumnost, ki jo je pokazal, hoteč rešiti iz vodnjaka Janeza Podjeda v Olševku dva delavca, ki sta se zadušila.

(Osobne vesti.) Cesar je imenoval župnika na Ježici, g. Frančiška Povšeta, za korarja v Rudolfovem. — Stolni dekan Labodskega stolnega kapitelna, gosp. prelat Ignacij Orožen, imenovan je za stolnega prošta pri omenjenem kapitelnu. — Notarski kandidat, g. Emil Orožen, imenovan je kot substitut (namestnik) za izpraznjeno notarsko mesto v Ribnici in je jel poslovati s prvim tega mesca. Dne 30. m. m. je umrl v Gradci v 78. letu svoje dobe upokojeni šolski nadzornik Frančišek vitez Močnik, porojen v Cerknem na Goriškem. Njegovo ime je znano po vsem učenem svetu. Pokojnik je bil računovedec na glasu in je pisal tako uzorne učne knjige o računstvu za osnovne in srednje šole, da so jih prevajali na vse jezike. Ime tega učenega Slovenca se boče v učenem svetu vedno spominjalo. Lahka mu zemlja! — V Lobožicah na Češkem je umrl gosp. Anton Tschinkel st., najstarejši sin Avgusta Tschinkla, v 81. letu. Pokojnik je bil več let načelnik firme „Avgusta Tschinkla sinovi“. — Deželni odbor je imenoval dra V. Gregoriča za primarija v deželni bolnici; dra A. Samica, prvega fužinskega zdravnika v Trbovljah, pa za okrožnega zdravnika v Kočevji, toda le začasno, dokler ne izkaže popolnega znanja slovenščine. Dr. J. Portnik, začasni okrožni zdravnik v Železnikih, premeščen je na lastno prošnjo v Senožeče. — Za državnega pravdnika v Celovci je imenovan g. dr. Alfred Eisenzopf. Zmožen je slovenskega jezika in izvrsten jurist.

(Duhovske spremembe v Ljubljanski škofiji.) Premeščeni so: g. M. Trček, kapelan in beneficijar pri sv. Petru v Ljubljani, za administratorja in kapelana v Šmartin pod Šmarno goro; na njegovo mesto pride g. M. Bulovec iz Semiča; v Semič pride g. M. Novak, kapelan v Črnomlji, v Šmartin pri Litiji g. J. Pelc iz Št. Ruperta, v Vinico g. M. Horvat iz Šmartina pri Litiji, v Lozice pride za administratorja g. A. Ilovski, kapelan iz

Mirne, na njegovo mesto gosp. A. Šmid iz Leskovca, v Leskovec pa g. F. Krumpster iz Prečne.

(Okrajno sodišče v Cerknici.) Pravosodno ministerstvo je odločilo, da je iz Logaškega okraja izločiti katastralne občine Cerknica, Dolenja vas, Grahovo, Žerovnica, Sevšček, Begunje, Bezuljak, Kožljek in Vlaka ter je združiti v sodni okraj Cerkniški.

(Prepovedan lovski čas.) Po zakonu za Kranjsko z dne 22. avgusta 1889 je za mesec december za sledečo divjačino prepovedan lovski čas: za jelene samce in damjake samce, za divje koze in kozličce, divje peteline, divje kokoši, sušovce, sušovke in poljske jerebice.

(Mestna hranilnica Ljubljanska.) Meseca novembra vložilo je v mestno hranilnico Ljubljansko 516 strank 201.554 gld. 38 kr., vzdignila pa 301 stranka 122.727 gld. 12 kr.

(Električna razsvetljava v Gorici.) Minuli teden bil je v Gorici inženér iz Budimpešte, ki je preiskal vodno moč Sote pri Plavah. V Gorici namreč nameravajo uvesti električno razsvetljava.

(Nesreča pri zgradbi Dolenjske železnice.) Pri Bršlinu blizu Novega mesta hotel je delavec Fran Vodnik ustaviti navzdol drdrajoči voziček poln zemlje. A voziček skočil je vsled tega iz tira, se prekucnil in pokopal pod seboj delavca, ki je bil tako poškodovan, da je umrl drugi dan.

(Brod čez Savo pri Brežicah) se je zaradi spremembe vode prestavil iz najgornjega na najspodnjeje dovoljeno mesto pri Kolencu.

(Mejnarodna razstava žrebcev) na Dunaji trajala je štiri dni in imela nepričakovano lep uspeh. Žrebcev prodalo se je za 100.000 gld. in sicer jih je pokupilo večinoma c. kr. poljedelsko ministerstvo, da jih razdeli mej posamne žrebčarske postaje.

(Visoka starost.) Dne 6. t. m. umrl je najstarejši starček v Vipavi v 96. letu. Opravljal je do zadnjih dnij domača dela in prej tudi na polji. Živel je zmerno in le ob domači kmečki hrani.

(Požar v Hasbergu.) Dne 5. t. m. proti večeru nastal je v Hasberški graščini pri Planini požar, kateri je upepelil del strehe. Gasilci z Rakeka in iz Planine bili so kmalu na lici mesta ter udušili ogenj, še predno so prišli po posebnem jezdecu kneza Windischgraetza obveščeni Postojnski gasilci pod vodstvom g. Petriča na lice mesta. Da niso domači gasilci prihiteli pravočasno na pomoč, pogorel bi bil ves grad.

(Stekla psa.) V Krškem pokazal se je te dni stekel pes, ki je napadel tudi pekovskega učenca. V Cviblah pri Žužemberku pa je popadel stekel pes triletno dete, katero je nosila deklica v naročji tako, da se pozna sedem ran. V obeh slučajih je raztelesenje potrdilo, da sta psa bila stekla.

(Svarilo za izseljence.) Vsem onim, ki se hoté izseljevati v Ameriko, naj bode povedano, da prevožne družbe v Bremenu ne vzprejemajo več potnikov za tretji razred, ker morajo taki potniki v Ameriki prebiti dvajsetdnevno karanteno. Dalje mora vsak izseljenec, ko stopi na kopno v Ameriki, vsaj 10 dolarjev, to je nad 20 gl. našega denarja imeti, drugače ga ne pusté na suho. Sploh ne kaže z malo denarja se podajati v novi svet.

(Kočevske premogove jame) kupila je večinoma Trboveljska rudarska družba in je sklenila pogodbo, da bode oskrbovala državne železnice s potrebnim premogom iz Kočevja. Poslopje za stroje in delavnice je družba že dovršila in bode bodočo spomlad pričela graditi stanovanja za delavce. Delavskih hiš bode kakih 30, ker bi drugače 400 delavcev, ki bodo imeli posla pri Kočevskih premogovih jamah, težko našli stanovališča.

(Umrli) je v Celji jeden najzagrizenejših ondotnih prusjakov, lesni trgovec Jos. Negri.

(Zmrznil je) v Trstu 37letni fakir Fr. Krevatin iz Buj. Spal je običajno na vozeh na dvorišči. Drugi dan zjutraj našli so ga mrtvega na dvorišči neke hiše v Via Pondares. Prišel je prejšnji večer okolu 10. ure precej vinjen domov in zmrznil po noči. Truplo odnesli so v mrtvašnico k sv. Justu.

(Podržavljenje Kamniške železnice) se utegne dovršiti že bodoče leto. Trgovinsko ministerstvo in konsorcij Kamniške železnice se pogajata o tem in se je nadejati, da se stvar skoro reši ugodno. Ako se podržavi Kamniška železnica, bode to le na korist prometu, ker se bodo gotovo znižali tarifi.

(Znani Celovski kipar g. Vekoslav Progar.) rodom Slovenec iz Kranjske, je prav lepo prenovil cerkev sv. Jere v Labudski dolini na Koroškem.

(Vestnik šolske družbe sv. Cirila in Metoda. VI. Izdalo in založilo vodstvo v Ljubljani, 1892. Tiskala „Katoliška Tiskarna“. Str. 88.) — Uzorna naša šolska družba razpošilja šesti letnik svojega „Vestnika“, ki nam podaje jasno sliko o nje delovanju in napredovanju. Na prvem mestu čitamo natančno in obširno poročilo o VII. veliki skupščini dné 28. julija t. l. v Postojini, potem zaznamek darov, imenik podružnic, na novo osnovanih podružnic, pokroviteljev, imena odbornikov, nadzornikov in rabsodnikov, potem društvene zavode in zapisek od družbe izdanih knjig. Na veliki skupščini je bilo izkazanega imetja 11.992 gl. 35 kr. Dohodki l. 1891. so znašali 9905 gl., troški pa 8556 gl. 77 kr. Podružnic je bilo vseh vkupe 85 in sicer na Kranjskem 45, na Štajarskem 28, na Koroškem 14, na Goriškem 13, v Trstu 4, v Istri jedna, po občnem zboru pa je bilo ustanovljenih 15 novih, večinoma ženskih podružnic. Pokroviteljev je imelo društvo 83 ter je vzdrževalo ali pod-

piralo 12 učnih zavodov. Vseh društvenikov je bilo 9007 in sicer na Kranjskem 2835, na Štajarskem 2464, na Koroškem 2061, na Goriškem 1062, na Tržaškem 527 in v Istri 56.

(Tatvine na železnici.) Poslednja leta so se dogajale na železniški progi mej Korminom in Trstom večkrat tatvine v vagonih in so razne stranke se oglašale zaradi teh tatvin, ne da bi se bilo moglo na sled priti tatu. Končno pa so ga vender le zasledili in dejali pod ključ. Bil je nadsprevodnik južne železnice Franc M., pri katerem so našli razne ukradene stvari. Mej vožnjo zapiral se je M. v vagon, kjer je bila prtljaga in odpiral s ponarejenimi ključi kovčege. Ko je pobral iz njih, kar mu se je zdelo, zaprl jih je zopet. M. je oženjen in oče 6 otrok ter je priznal, da je res izvršil razne tatvine na navedeni način.

(Izpred porotnega sodišča v Trstu.) V Trstu se je vršila več dnij porotna obravnava proti Mamiloviču, Cendaku in Ivančiču, ki so bili obtoženi zarad zavrattnega umora. Vsi trije bili so obsojeni na smrt. Obravnava trajala je zadnji dan skoro do polnoči. — Zaradi ponarejevanja denarja bila sta tožena Leop. Chiaruttini in Nik. Fornasier. Prvi bil je obsojen na 14 let ječe, drugi pa oproščen.

(Nova hranilnica.) V Šmariji pri Jelšah ustanovilo se je novo društvo „Hranilnica in posojilnica“, zadruga z neomejeno zavezo, katera je že registrovana. Poslovati začne na skorem.

(Grozna nesreča.) V Doklecah pri Črni gori v Ptujskem okraju šla sta kajzar Radošek in žena njegova po opravkih z doma in pustila svoja otroka, triletno deklico in dveletnega dečka, sama doma. Deklica zanetila je pod posteljo bratca ogenj. Deček ni mogel iz postelje in je zgorel, deklica pa se je zadušila, ker ni mogla iz sobe. Ko se je mati vrnila, našla je oba otroka mrtva.

(Brata umoril.) Dne 30. m. m. sprl se je kmet Gregor Jakus iz Grintovice v Istri s svojo materjo. Ko sta se celo spoprijela, prihitel je brat njegov Matej materi na pomoč in skušal prepirajoča se umiriti. Gregor razsrdil se je vsled tega še bolj in sunil brata z nožem v trebuh, da je ta umrl dva dni pozneje.

(Domača umetnost.) Slikar in stolne crkve koralist gosp. Miroslav Tomec v Mariboru zgotovil je za cerkev v Št. Vidu nad Ljubljano dve lepi sliki: „Srce Jezusa in Marije“, ki se sploh hvalita. Domačega umetnika smemo priporočati prav toplo.

(Kopališče in Kneippovo zdravišče v Kamniku na Kranjskem.) Tako je naslov drobnih knjižici, katero je izdala knjigarna Bambergova v Ljubljani. Na 34 straneh se zanimivo opisuje novo urejeno kopališče v Kamniku, katero se je občinstvu v zadnjem času — posebno, odkar se je zgradila železnica — jako priljubilo. Ker je ondu uveden tako razširjeni Kneippov zdravilni način z vsemi potrebnimi naredbami in prostori, iskali bodo posebno bolehni ljudje v tem prijaznem kraju radi ljubega zdravja. Vodstvo dotičnega oddelka je v rokah zdravnika, kateri je proučil nov zdravilni način pri župniku Kneippu samem. — Že letos so tujci jako živahno pohajali Kamnik

in ga bodo gotovo še bolj, kakor hitro se podržavi Kamniška železnica in se uvede tudi na nji conski tarif, kakor je to pri drugih železnicah. Potem se bode morda tudi ugodilo splošni želji, da bodo vlaki odhajali z južnega, in ne, kakor doslej, z državnega kolodvora.

(Električna razsvetljava v Kranji.) Kranjski mestni zastop je v svoji seji, dne 25. nov. t. l. sprejel ponudbo oziroma predlog g. Vinka Majdiča in sklenil uvesti po vsem mestu električno razsvetljava.

(Nov poštni urad) odprl se je z dnem 1. t. m. v Rubijah pri Gorici ob železniški progi Trst-Kormin.

(Vročinska bolezen) se širi po vaseh Sevšek in Topol Logaškega okraja in je že več ljudij pobrala. Ta nalezljiva bolezen se je pokazala tudi v Goriški okolici, kjer je umrlo tudi že več ljudij za njo.

(Dva otroka skoraj zgorela.) V Via St. Francesco v Trstu pustila je delavka A. Supančič dve deklici sami doma. Otroka približala sta se peči in se jima je užgala obleka. Hudo opečeni morali so ju prenesti v bolnico. Mlajša, poldrugo leto stara deklica, umrla je vsled opeklin, stareja, poltretje leto stara, pa je še v bolnici in je upanje, da bode okrevala.

(Dolenjska železnica.) Prerova pri Šmarijah in Velikem vrhu sta že oba prevrtana in se je ta dogodek slovesno praznoval v Grosupljem. Prerov pri Šmarijah je dolg 232 metrov, pri Velikem vrhu pa 262 metrov. Ker sta oba večinoma speljana po dolomitu, treba je bilo razstreljavati kamenje.

(Starega srebrnega denarja,) ki pride ob veljavo koncem leta, je gotovo še mnogo mej ljudmi. Opozarjamo torej vsacega, ki ima kaj tacega denarja, naj ne odlašaja z zamenjavo, ako se hoče obvarovati škode. V Zagrebske eskomptne banke zamenjalnica je, kakor poroča „Obzor“, tak naval od jutra do večera, da ga komaj zvladuje. V Ljubljani zamenjuje, kakor smo že naznanili, tak star srebrni denar g. veletržec Fr. Ks. Souvan.

(Ubegli kaznenec.) Dne 27. m. m. pobegnil je od oddelka Ljubljanskih kaznjencev, ki delajo v Svetni vasi na Koroškem, kaznjenec Jožef Erbežnik, 27 let star, doma iz Zgornje Šiške. Obsojen je bil v decembru l. 1889 zaradi uboja na pet let težke ječe, torej že prestal skoro tri leta svoje kazni. Orožniki so ga že prijeli in privedli zopet v kaznilnico.

(Nov železniški most.) Namestu lesenega mostu preko Mure pri Ljubnem na južni železnici postavil se je nov železen most. Že izgotovljeni most se je umestil v poldrugi uri na svoj prostor, tako da promet ni bil prav nič pretrgan.

(Mrtvo našli so) pred 14 dnevi v goreči postelji kočarico Marijo Kurnik v Širjah pri Zidanem mostu. Sumi se, da je z namenom, usmrtiti se, sama zažgala posteljo.

(Zdravo mesto) so Brežev v Št. Viškem okraji na Koroškem. V vsem mestnem okraji, ki šteje kakih 4000 prebivalcev, ni umrl od dne 18. oktobra do 3. decembra, torej celih 48 dni nihče, niti v zasebnih hišah, niti v tamošnjih bolnicah ali oskrbovalnicah.

(Starega srebrnega denarja) je dobila tukajšnja cesarska blagajnica od 1. avgusta do 30. novembra t. l. za 198.000 gld. Mej denarjem je bilo največ križavcev in dvajsetič.

(Na ulici umrl je) danes dva tedna opoldne v Ljubljani 50letni krojaški pomočnik J. Poje. Na sv. Petra cesti blizu frančiškanske cerkve zadela ga je kap in obležal je na mestu mrtev.

(Italijanska agitacija) Za nepotrebno laško šolo v slovenskem Svetem Križu v Tržaški okolici nabralo je društvo „Lega nazionale“ že 3500 gold. V Trstu samem pa pohajajo kar cele trope strganih, lačnih in zamazanih šolskih otrok brez pouka in pomoči. Bolje bi bilo, da „Lega“ skrbi za te mestne otroke, iz katerih sicer postanejo s časom sami divjaki. Za to lahomom ni mar, pač pa zbirajo velike vsote, s katerimi hoté poitalijančevati slovenske okoličanske otroke in v to svrhu ustanavljajo laške šole v slovenski okolici, kjer so popolnoma odveč in le dražijo slovensko ljudstvo. Vlada pa vse to mirno dopušča!

(Nesreča na Tržaškem kolodvoru) Minuli teden povozil stroj železniškega vlaka 72letnega delavca Frana Igljčiča, ko je ravno hotel iti preko tira. Odtrgalo mu je obe nogi, da je bil takoj mrtev. Strojevodjo ne zadene nobena krivda, ker je nesrečo zakrivil Igljčič po svoji nepravilnosti.

(Na potu v bolnico umrla) je v Trstu 60letna Marija Podraska. Bila je že dlje časa bolehná in so jo zato prenesli v bolnico. Ko so došli tja, zapazili so, da je starka mrtva. Truplo prenesli so potem v mrtvašnico.

(Število vojaških novincev za leto 1893.) Z ozirom na ljudsko štetev iz l. 1890. ustanovilo se je v načrtu zakona o številu novincev, ki ga je predložila vlada državnemu zboru, da znaša število, ki se mora nabrati, za vojsko in mornarico za leto 1893 skupaj 59.211 mož, za deželno brambo pa 10.600 mož. Za kraljestva in dežele, zastopane v državnem zboru, pokazalo se je, da je za 1178 novincev manj.

(Velik požar) nastal je v nedeljo, dne 13. m. m., opoldne v Pongrech v Ptujskem okraji pri posestniku Horvatu. Dva otroka igrala sta se z užigalicami in zagnetila ogenj. V kratkem pogorelo je najst hiš z vsemi gospodarskimi poslopji in shranjeno krmo. Otroka, katerih stareji je imel 6 let, sta oba ponesrečila; prvi opekel se je tako hudo, da je umrl nekoliko ur pozneje, mlajšega pa so našli vsega sežganega na pogorišču. Ker ni bilo nobene brizgalnice na pomoč, razširil se je ogenj tako grozno, kar bi se, kakor se nam poroča, pač ne bilo zgodilo, da je Cerkovško županstvo storilo svojo dolžnost in si omislilo dobro brizgalnico, ali pa vsaj dalo popraviti staro.

(Osepnice) se, kakor se nam poroča, močno širijo okolu Metlike in zlasti po Hrvaškem.

(Star rimski denar,) bajé prav redek, našli so v Krškem, ko so prekopavali tamošnji šolski vinograd.

Razne vesti.

(Spomin na nesrečnega cesarja Maksimilijana.) V Mehiki je umrl — kakor javljajo odnotni listi — te dni neki Alkverado, kateri je kot podčastnik poveljeval oddelku vojakov, ki so imeli ustreliti nesrečnega cesarja. On sam je kot podčastnik zadnji ustrelil na umirajočega cesarja. Ko se je v deželi polegel vihar, izstopil je Alkverado iz vojske. Neveseli spomini so se vzbujali možu, kadar je pripovedoval o tem žalostnem dogodku, pri katerem mu je bilo sojeno sodelovati.

(Sleparsk menih.) Dvainštiridesetletni Fran Kolarcik iz Andrychowa v Galiciji, ki je bil že večkrat kaznovan zaradi goljufij, klatil se je dlje časa po raznih avstrijskih deželah, posebno po Kranjskem, Koroskem in Gorisškem. Preoblečen kot menih osleparil je več ljudi. Okrajno sodišče v Niepolomicah v Galiciji poizveduje po dotičnih poškodovancih.

(Najbogatejši mož sveta.) V Novem Jorku umrl je najbogatejši mož v Ameriki in sploh v vsem svetu Jay Gould. V vrsti ameriških milijonarjev je bil Jay Gould prvi. Njegovo premoženje se ceni na jedno milijardo in 375 milijonov frankov. Letni njegovi dohodki iz tega ogromnega premoženja znašali so 70 milijonov frankov, tako je preračunal neki francoski pisatelj v svoji statistiki bogatincev. Popel se je z drznimi špekulacijami do takega bogastva, kajti rodil se je kot sin revnega posestnika v Roksburgu. V vseh svojih podjetjih imel je izredno srečo. Poleg vsega tega bogastva pa ni bil posebno čisljan pri svojih sodržavljanih, ki so ga deloma črtili.

(Sneg.) Iz Lvova se poroča, da so v ruskih obmejnih okrajih bili zadnje dni hudi snežni zameti in je promet na več straneh pretrgan.

(Ekspedicija na severni tečaj.) Slavni naravoznanec dr. F. Nansen predaval je te dni v Londonu v britškem geografičnem društvu o svojem bodočem potovanju na severni tečaj. Dal si je zgraditi posebno ladijo „Fram“. Ekspedicije se bode udeležilo 12 oseb. Živeža bodo vzeli seboj za pet let. Stroške te ekspedicije pokrije deloma norveška vlada, namreč dve tretjini. Ostalo se bode pokrilo z raznimi doneski. Tudi britško geografično društvo pripomore z znatnim doneskom.

(Surovost v domovini umetnosti.) Bruseljska galerija kupila je za 6000 gl. majhno sliko starega nizozemskega slikarja. Pri transportu iz Bergama v Turin odprl je nekdo dotični zaboj in sliko zrezal na drobne kosce. Povod in storilec tega surovega dejanja nista znana.

(Potresi v Bosni.) Dne 23. nov. bili so na raznih krajih v Bosni okolu polnoči precej znatni potresi, tako v Sarajevu, v Tuzli in v Zenici.

(Puške okrašene z demanti.) Pariški list poroča o novi porabi demantov. Vojno ministerstvo namerava namreč muhe na puškah nadomestiti z demanti, kar bi omogočilo vojakom, da bi mogli tudi v poltmini pri streljanju meriti. Da se to vresniči, podražili bi se demanti gotovo, kar bi sosebnost ženskam bilo neljubo.

(Mati in sin zgorela.) V Serethu v Bukovini našli so neko vdovo in nje sina vsa sežgana v sobi. Dognalo se je, da je mati, ko je sin umiral, mu dala blagoslovljeno svečo v roke, da mu olajša zadnje trenutke. Od žalosti je mati brzkone omedlela, postelja se je užgala in mati in sin sta zgorela.

(Plavajoč otok.) Pomorska oblastva ameriška naznanjajo, da se je odtrgal velik kos ameriške zemlje in plava zdaj po atlantskem morju. Ta plavajoči otok meri

okolo 10 arov, drevesa molé kakih 30 čevljev nad površino morja in jih je videti 7 pomorskih milj daleč. Tok morja žene ta otok proti črti transatlantskih parobrodov in utegne ta plavajoči otok postati nevaren parobrodom in drugim ladijam, ker se premika z naglostjo jedne pomorske milje vsako uro. Mogoče je, da se ta kos ameriškega pragozda priklopi kje na evropsko obal.

(Štiri sinove v enem letu k vojakom.) Da eden oče v enem letu dá dva sina k vojakom, to se pač pripeti večkrat. Da bi pa eden oče v istem letu dal vojski kar štiri sinove, to je pač jako redka prikazen. Ta slučaj pripetil se je nekemu zidarju, imenom Jakob Müller v Osanni poleg Wittlicha na Nemškem. Njegova soproga rodila mu je l. 1873. dne 10. januarja moška dvojčka in dne 30. decembra istega leta zopet dva sina. Vsi štirje so krepki in zdravi mladeniči in bodo prišli prihodnjo spomlad na novačenje.

(V Turinu umrl je) bivši italijanski vojni minister general Bertolè-Viale v 65. letu svoje dobe. Udeležil se je bojev l. 1848., krimske vojne l. 1855., dalje vojne l. 1859. in 1866. Organizacija novoosnovane kolonijalne vojske italijanske v Afriki je glavna zasluga njegova. V ministerstvih Rudini in Giolitti ni imel več portfelja.

(Distančna hoja.) Za distančno ježo — distančna hoja. Poroča se, da nekateri nemški turnerji nameravajo prirediti za 1. maj bodočega leta veliko distančno hojo mej Berlinom in Dunajem in obratno. Vabilo za udeležbo avstrijskih telovadcev izšlo bode v kratkem.

(Spomenik ruskim vojakom, padlim l. 1877/1878.) Ruski car izrazil je željo, da se vojakom, padlim v poslednji rusko-turški vojni postavi spomenik v San Stefanu ter da se odkrije bodoče leto. Akademik Suslov dobil je nalog, da izdela načrt spomeniku, arhitekt Bugarev pa odpotuje te dni v San Stefano, da priredi potrebna pripravljalna dela.

(Izseljevanje v Ameriko) se bode v kratkem zelo otežilo. Posebna komisija, voljena v nadzorovanje priseljencev je ukrenila, da naj ne bo izkrcanje dovoljeno nikomur, kdor ne zna v materinem svojem jeziku čitati in pisati ter nima vsaj 100 dolarjev gotovine. Ako ima priseljenec seboj ženo in otroke, izkazati se mora s primerno večjo svoto. Nekateri člani te komisije sodijo, da bi bilo priseljevanje za pet let popolnoma prepovedati, da se tako onemogoči znižanje mezd. Vsak priseljenec, stopivši na ameriška tla, dobil bo posebno izkaznico, v kateri bo povedano, koliko časa sme bivati na ameriških tleh. Otrokom, kateri imajo stariše v Ameriki, ni smeti izkrcanja zabraniti.

(Karlov most v Pragi.) Staroslavni Praški kameniti most, ki se je predlanskem zrušil pri veliki povodnji, je zopet popravljen popolnoma ter se je izročil na slovesen način javnemu prometu. Cerkevno blagoslovljenje se je vršilo v navzočnosti kardinala grofa Schönborna in nadvojvode Otona in njega soproge.

(Lepa starost.) Nedavno je umrl v Veliki Kikindi na Ogerskem 108 let stari mož, po imenu Anton Lovassy. Vojak udeležil se je vojska zoper Napoleona. Bil je zdrav in čvrst do zadnjega diha, dasi je živel v veliki bedi.

(Prva hrvaška čitalnica v Ameriki.) „Hrvatska Zora“, ki izhaja v Čikagu, naznanja, da se je tam osnovala prva hrvaška čitalnica v Združenih državah ameriških. Pravico pristopiti ima vsak Hrvat ali Slovenec ali Slovan sploh, in bodo članom na razpolago razni hr-

vatski in drugi slovanski časopisi. Ustanovil je to hrvatsko čitalnico g. Janko Kovačević ter vabi vse Hrvate in Slovence in druge Slovane, da se pridružijo. Čitalnica ima svoje prostore v „Hrvatskem domu“ v Čikagu.

(Preosnova pjonirskih čet.) Obstoječa dva ženijska polka in pjonirski polk preustrojili se bodo v samostalne pjonirske batalijone. Osnovale se bodeta iz 2. ženijskega polka še dva nova pjonirska batalijona št. 6 in 7 in 4 novi vojni mostni oddelki. Dopolnilni batalijonski kadri obeh ženijskih polkov se bodo razpustili. Pjonirski polk imel bode odslej v mirnem času 184 častnikov in 3650 vojakov, v vojnem času pa 233 častnikov in 11.760 vojakov. Mostni tren imel bode 231 mož, 1786 konj in 562 voz z mostnimi deli. Ženijska polka imela bodeta odslej v vojnem času 173 častnikov in 7155 mož, oziroma 109 častnikov in 4483 mož, skupaj 282 častnikov in 11.638 mož. Oboroženi bodo s posebnimi puškami, revolverjem in pjonirsko sabljo in dobé po 20 do 30 patron.

(Iz davne preteklosti.) Ko je cesar Jožef opustil francosko gledališče na Dunaji in je nadomestil z nemškim, pritožil se mu je francoski veleposlanik, češ da odslej več ne bo mogel hoditi v gledališče. Cesar Jožef ga je zavrnil, rekši: „Posnemajte mojega poslanika v Parizu in naučite se jezika naroda, mej katerim živite.“ Ali bi ne kazalo, da bi se tudi takozvani kranjski Nemci ravnali po tem совету?

(Nesreča na morji.) Parobrod „Stefanija“ ogerske družbe „Adria“ in Dubrovniške družbe parobrod „Arrigo“ zadela sta blizu Molfette v Spodnji Italiji drug ob drug zega. Parobrod „Stefanija“ potopil se je v petih minutah, tako da se je kapitan in 14 mornarjev komaj rešilo. Pogrešajo se še drugi kapitan, drugi strojevodja in šest mornarjev, ki so bržkone utonili. Štiri mornarje rešili so ribiči. Škoda se cení na 260.000 gld. Potovalcev ni bilo

na potopljenem parobrodu. Družba „Adria“ dala je takoj zapleniti parobrod „Arrigo“, ki je zakrivil nesrečo.

(Kaj je prav za prav s kolero?) V Dunajskem mediciničnem klubu imel je dvorni svetnik profesor Drasche jako zanimivo predavanje o bistvu kolere. Prebil je kot zdravnik že pet koler. Njegovo mnenje je, da za zdaj ni nevarnosti, da bi letos kolera se razširila. Vsega skup umrlo je dozdej v Avstriji 66 osob izmej 126 na kolero zbolelih. Leta 1831. zbolelo je 800.000 osob! Zdravstvene odredbe pripomorejo mnogo, da zdaj bolezen ne nastopa več tako hudo kakor nekdanj in to mora tolažiti vsakogar.

(Svetilnik se zrušil.) Jako čudna nesreča pripetila se je na Angleškem v Belfast-Longhu. Parobrod „Medway“ zaletel se je pri gosti megli s tako silo v neki svetilnik, da se je vsa zgradba zrušila in je zgornji del padel v morje. V tem delu svetilnika je bilo stanovanje čuvaja in njegovih treh sinov, ki so vsi bili v posteljah. Dva sina našli so nepoškodovana v posteljah, ki so plavale po morji, očeta pa so težko poškodovanega prenesli na parobrod „Medway“, kjer je kmalu potem umrl. Najmlajšega šestletnega sinka našli so mrtvega še le nekaj ur pozneje mej razvalinami. Parobrod ni skoro nikake škode trpel. Ta nesreča je žalosten dokaz, kako malo trdna je morala biti zgradba zrušenega svetilnika.

(Sajenje tabaka v Dalmaciji.) Za bodoče leto se je izdatno razširilo dovoljenje saditi tobak v Dalmaciji. Vender je tudi še zdaj vsa severna stran Dalmacije izključena te dobrote, akopram bi ravno v teh siromašnih krajih bilo prebivalstvu v veliko pomoč, ako bi smelo saditi tobak.

(Morskega volka ujeli so) zopet, kakor se poroča z Reke, blizu Kraljevice v hrvatskem Primorju. Bil je precej velik in meril 4½ metrov v dolžini.

Poučne stvari.

Kedaj je presajati sadno drevje?

Kdaj je bolj ugoden čas za presajanje drevja, jeseni ali spomladi, to se ravna tudi po legi in po kakovosti zemlje. V obče kaže drevje jeseni presajati, ker se potem do spomladi zemlja okolu presajenih dreves že lepo vleže in se morejo drevesa spomladi brž prijati in zarasti. Na jesen imamo za to delo tudi dosti časa. V visokih ostrih legah, razpostavljenih zimski burji, in v mokri, mrzli in težki zemlji pa bolje kaže, drevje spomladi saditi, ker ga sicer zimski mraz lahko vzdigne in na koreninah poškoduje. Spomladi presajeno drevje potrebuje obile vlage, zaradi tega ga je treba pridno zalivati ob sušnem vremenu.

Kako zabraniti, da piščeta že v gnezdu ne poginejo?

V kokošnjih gnezdih se rada napravi v sredi globina, ker pritiska teža koklje bolj na sredo, a menj na kraje. Po tem takem je jasno, da se jajca vedno bolj proti sredi gnezda valé in izvaljena piščeta ne morejo lahko izlesti iz te globine pod zadnji del kokljinoga života. Nasledek je ta, da se na ta način mnogo piščet po mečka in zaduši, če ni pri izvalenji hitre pomoči.

Da se tedaj taki nepriliki izogneš, je dobro, da podložiš pod gnezdo nekaj dni pred izvalenjem nekoliko sena ali slame, da izravnaš s tem globino v gnezdu. Še bolj pa kaže gnezdo koj spočetka tako napraviti, da se podloži kos ruše (trata, važe, drna) pod gnezdo, oziroma da se naredi na tej ruši plitvo gnezdo iz slame ali sena. Na ta način ostane gnezdo plitvo in vlažno, kar se za izvalitev piščet priporoča. Vlažnost namreč zabranjuje, da se jajčna mreža pod lupino ne strdi, kar zelo olajšuje mladim piščetom razkljuvanje lupine. Marsikatero pišče pogine v zadnjem trenutku valjenja, če mu zmanjka moči za razkljuvanje lupine.

Bodi še omenjeno pri tej priliki, da ravnamo napčno, če dajemo piščetom zobati, brž ko izlezejo iz jajčne lupine. Vsled tega je tudi že marsikatero pišče poginilo. Predno ne preteče 24 ali 36 ur, ne smemo krme polagati. Boljše je piščeta ta čas stradati nego s preobilo krmo nasičati.

Zatiranje plevela.

Predobro nam je znana velika škoda, katero prizadeva sitni plevel našim poljskim rastlinam. Koliko ne

stane pletev! Skrbimo tedaj za čiste njive in pokončujemo pleve na vse mogoče njive, da se ga vendar enkrat iznebimo. V to se priporoča:

1. da plevelne njive bolj skrbno obdeluješ in o pravem času; njive je tedaj po potrebi večkrat preorati in dobro povlačiti; zlasti se priporoča globočje oranje na jesen;

2. da seme dobro zavlačiš t. j. zagrneš, na kar je gledati vselej, še posebno pa pri suhem vremenu in če je zemlja suha. Brana potrga zaraščeni plevel in pomore zajedno, da more do semena prihajati več toplote in zraku, kar je za uspešno kalenje in rast neizogibno potrebno;

3. da menjavaš sadeže t. j. da prav kolobariš. Za rastlinami, ki zapuščajo plevelne njive, sejati je okopavine, s katerimi pokončuješ plevel;

4. da skrbiš za čist gnoj; zaradi tega ne smeš plevel iz njiv nositi pod živino in z njim nastiljati, marveč spravljaj plevel na kompost; istotako tudi smeti iz podov, skednjevi i. t. d.;

5. da skrbiš za čisto seme; to je prvi pogoj, če hočeš imeti čiste njive. Le pomisli, koliko te stane sicer pletev, kako zamudno in drago je to delo!

6. da pokosiš meje med njivami, predno plevel ocvetě. Na to bi morali gledati pač vsi gospodarji, kakor tudi na vse prej navedene točke, ker se plevel tudi od daleč zanaša. Skrbimo tedaj po svoje in z združenimi močmi, da se plevela kolikor mogoče znebimo.

Krote ali krastače so bučelam škodljive.

Akoravno so krote v mnogih ozirih koristne živali, blizo ulnjaka (bučelnika) so vendarle nadležne in škodljive, ker lově in žrě bučele. Če pride krotka pred ulnjak, postavi se pred panj in nahitroma polovi 20 do 30 bučel. Pri tem se na zadnje noge vzpenja in čudovito hitro poskočuje za bučelo, ki je gotova žrtva požrešne živali. Blizo ulnjakov ni trpeti tedaj krot ali krastač.

Kako moreš jajca dolgo časa dobra ohraniti?

Da se kokošja jajca dalj časa dobra ohranijo, se priporoča, da jih prevlečeš s „parafinom“, katerega je dobiti v vsaki večji prodajalnici, kjer je dobiti kavo ali sladkor. Za 300 jajc je 1 dekagram parafina zadosti. S parafinom prevlečena jajca ostanejo zmeraj jednako težka in mesece in mesece jednako dobra. S parafinom se dadó seveda le zdrava in presna jajca dobro ohraniti, pokvarjena pa ne. S parafinom namazana jajca se nekoliko bolj svetijo, sicer so pa presnim popolnoma podobna. Jasno je, da taka jajca niso več za valitev.

Krmo za govejo živino rezati in z vrelo vodo pariti, je živini in gospodarju na korist.

Slaba krma kakor slama, pleve, slabo seno i. t. d. sploh krma, ki je trda in ki nima dosti redilnih snovij v sebi in katero živina le nerada žrě, se lahko zelo zboljša, če jo zrežeš na drobno, če jo pomešaš in v posebnih zabojih stlačiš in dobro popariš z vrelo vodo. Živina je tako krmo dosti rajši in tako pripravljena krma živini tudi več zaleže. Zaradi tega se potrebuje in porabi primeroma manj krme. Kako pa taka krma zaleže, to koj spoznaš na mleku. Mleka dobiš namreč več in boljšega. Tedaj gospodarji, ki imate malo in slabe krme, režite jo in dajte jo na ta način pripravljati za svojo živino.

Loterijske srečke

dne 1. decembra t. l.

Praga 31 42 2, 71, 60

Tržne cene v Ljubljani

dne 16. novembra t. l.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	6 23	Špeh povojen, kgr.	64
Rež, „	4 65	Surovo maslo, „	82
Ječmen, „	3 84	Jajce, jedno	04
Oves, „	2 54	Mleko, liter	10
Ajda, „	5 59	Goveje meso, kgr.	64
Proso, „	4 41	Telečje „ „	48
Koruzna, „	4 19	Svinjsko „ „	46
Krompir, „	3 03	Koštrunovo „ „	36
Leča, „	12 —	Pišanec	40
Grab, „	12 —	Golob	16
Fižol, „	10 —	Seno, 100 kilo	2 23
Maslo, kgr.	— 95	Slama, „	2 05
Mast, „	— 66	Drva trda, 4 □ metr.	7 —
Špeh frišen „	— 50	„ mehka, 4 „	5 —

Mala oznanila.

Vsaka beseda 2 kr.

Valentin Zarnika zbrani spisi, nevezani 60 kr., po pošti 70 kr.

Josip Jurčiča zbrani spisi, nevezani zvezek 60 kr., lepo vezan 1. — gld., po pošti 10 kr. več. Dosedaj je izšlo 10 zvezkov.

Kuverte s firmo (naslovom), račune itd. zvršuje po nizki ceni „Národna Tiskarna“ v Ljubljani.

Dober in trajen zaslužek dobe osebe, katere pridejo mnogo v dotiko z občinstvom.

Pristno in izvrstno

istrsko črno in belo vino

prodaja po 16 kr. liter in više, sigurno postavljeno na tukajšnji kolodvor (36—2)

Gvidon Černič, Dinjan, Istra.

Zobni zdravnik iz Berolina

UNIV. MED.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4 Ljubljani I. nadstropje

ordinuje od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—5. ure popoldne; ob nedeljah od 9.—11. ure dopoldne; za siromake ob petkih od 9.—10. ure dopoldne. (22 20)